

Vuoden eläinlääkäri 2018:

Terveydenhuoltoeläinlääkäri, kouluttaja, toiminnallisen sorkkahoidon edistäjä Reijo Junni

Vuoden eläinlääkäri 2018 elämäntyönä ovat tuotantoeläinten terveys ja hyvinvointi. Palkittu on asiantunteva sorkka- ja jalkaterveyden kehittäjä ja puolestapuhuja, eläinlääkärien, maataloustuottajien ja sorkkahoitajien kouluttaja ja yksi *Tarttuvat sorkkasairaudet Suomessa 2015*-kuvaston ja *Pohjoismaisen Sorkka-Atlaksen* tekijöistä. Maitomaa Suomessa lehmien sorkat liittyvät useimpien kotitalouksien arkeen.

Teksti: Hanna Perkkiö ja Anna Parkkari

Kuvat: Hanna Perkkiö

On tärkeää jakaa tietotaitoa eteenpäin ja saada kollegoita ja tuottajia innostumaan sorkkahoidosta”, sanoo Vuoden eläinlääkäriksi 2018 valittu **Reijo Junni**.

Tätä ohjenuoraa Junni on noudattanut sekä leipätyössään eläinlääkärinä että sorkkaterveyden puolestapuhujana. Takanaan hänellä on yli 30 vuoden ura, josta viimeiset viisi vuotta terveydenhuoltoeläinlääkärinä Keski-Pohjanmaan ympäristöterveydenhuollossa. Valtaosan työvuosistaan Junni on työskennellyt kunnaneläinlääkärinä, aluksi Halsualla ja sitten Kälvillä.

Palkitsemisperusteissa listataan: ”Reijo Junni on nautapraktikko, joka on aina pitänyt itsensä ammatillisesti ajan tasalla. Viimeisen kymmenen vuoden aikana keskiössä ovat olleet sorkkasairaudet, niiden ennaltaehkäisy ja sorkkahoito. Käytännönläheiset luennot eri ryhmille, sorkkahoitajien jatkokoulutuksen ja näyttötutkintojen edistäminen sekä eläinlääkärikollegojen tiedontarpeeseen vastaaminen ovat merkittävästi edistäneet jalkaterveyttä ja eläinten hyvinvointia. Tarttuvien sorkkasairauksien tutkimushankkeessa syntyi suomalainen, pohjoismainen, englannin- ja venäjänkielinen sorkkasairauskuvasto edistämään asiaa laajemminkin.”

SUUNTA SELVILLÄ

Ei ollut sattumaa, että Reijo Junnista tuli eläinlääkäri. Navetat tulivat tutuiksi jo lapsuudessa Sääksmäellä, jossa perheen äiti työskenteli karjanhoitajana. Lapsuuden kokemuksista juontuu myös se, että nautapraktiikka on aina ollut lähellä Junnin sydäntä. Niinpä hänen ei tarvinnut miettiä suuntautumista aloittaessaan eläinlääketieteen opinnot vuonna 1978.

”Opinnot antoivat hyvän pohjan nautapraktiikkaan, jota siihen aikaan päästiin tekemään jo neljännen vuoden jälkeen”, Junni toteaa. Valmistumisen ja armeijan jälkeen Junni suuntasi perheineen ensimmäiseen työpaikkaansa Halsuan kuntaan, keskelle syvää pohjalaista maaseutua. Perinteisessä ravipitäjässä nuori eläinlääkäri sai vilkkaan nautapraktiikan lisäksi tehdä paljon myös hevospraktiikkaa. Se antoi hyvän pohjan tulevaisuuteen.

”Töitä oli joskus liikaakin, mutta nuorena ja innokkaana sitä ei niin ajatellut. Onneksi uusi sukupolvi on ajamassa muutosta tähänkin.” Kun eteen tulivat erikoistumisopinnot vuosina 1993–1994, tuotantoeläinten terveyden- ja sairaanhoito oli Junnille luonteva valinta. Kiinnostuksen kohteina olivat erityisesti nautojen lisääntymistiede ja nautakirurgia.

Junni toteaa hakevansa mielellään haasteita ja uusia oppeja. Vuonna 2010 hän opiskeli Hollannissa sorkkakirurgiaa ja lehmien tähystysleikkausta ja teki samana vuonna ensimmäisen juoksutusmahan tähystysleikkauksen Suomessa kollega **Thomas Häggvikin** kanssa. Nyt näitä tähystysleikkauksia tehdään eri puolilla maata.

HUOMIO SORKKIIN

Esimerkiksi sorkkavälin ajotulehdus aiheuttaa naudalla selvästi havaittavaa ontumista sekä kuumetta, syömättömyyttä ja tuotoksen laskua. Hoitamattomana tulehdus etenee nopeasti syvempiin kudoksiin. Marraskuussa 2010 havaittiin Pohjamaalla eräällä lypsykarjatilalla epidemia, jota ei saatu hoidettua. Paikallinen eläinlääkäri kutsui erikoisosajat, eläinlääkäri **Minna Kujalan** ja Reijo Junnin apuun. Tilanne saatiin lisävoimin hoidettua, mutta epidemian rajuuden ja hoidettavien eläinten suuren määrän takia Kujala ja Junni ottivat yhteyttä Helsingin yliopistoon ja Eviraan. Tästä alkoikin tarttuvien sorkkasairauksien tutkimushanke, jossa Junni oli väitöskirjatutkijana vuosina 2012–2015. Muiden työkiireiden ja koulutuksien vuoksi väitöskirjan tekeminen odottaa loppuun saattamista. ”Väitöskirja on kyllä haavee-

na”, toteaa Junni. *Tarttuvat sorkkasairaudet* -kuvasto eri kielisine versioineen syntyi tutkimushankkeen myötä.

Viime vuosina Junni on keskittynyt edistämään nautojen hyvinvointia parantuneen sorkkaterveyden kautta. Hän on kiertänyt luennoimassa sorkkasairauksista ja sorkkahoidosta niin eläinlääkäreille, sorkkahoitajille kuin tuottajillekin; kiiteltäviä luentoja on kertynyt noin sata. Junni toivoo, että sorkkaterveyden merkitys eläimen hyvinvoinnin ja tuottavuuden kannalta saisi sille kuuluvan painoarvon.

”Sorkkasairauden vaikuttavat merkittävästi eläinten hyvinvointiin.”

Suomessa on lähes miljoona nautaa, joista vähän alle kolmannes on lypsykarjaa. Maito ja maitotuotteet on yhä osa tavanomaista suomalaista ruokavaliota, siis läsnä useimpien arjessa. Yli 80 prosenttia suomalaisesta nautanlihasta on maidontuotannon oheistuotosta.

”Sorkkasairaudet ovat yksi merkittävimmistä lehmien hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä, ja lisäksi ne aiheuttavat suuria taloudellisia menetyksiä. Suomessa tappiot liikkuvat jopa kymmenissä miljoonissa euroissa.” Junni on työssään

huomannut tilojen välillä kulttuurieroja sorkkahoitoon suhtautumisessa. Lehmien hyvinvoinnin näkökulmasta tavoitteena on hoidattaa sorkat vähintään kahdesti vuodessa sekä parsi- että pihattonavetoissa, mutta siihen ei valitettavasti kaikkialla yllät. Matkaa on myös ihannetilanteeseen, että joka pihatossa olisi oma sorkkahoitoteline.

Vuoden eläinlääkäri Junni on pohtinut tätä paljon: ”Millaiset sorkkahoitotelineet ovat lehmien kannalta optimaaliset ja montako jalkaa saa samanaikaisesti nostaa ilmaan sorkkia hoidettaessa? Tästä olisi laadittava valtakunnallinen ohjeistus.” Jotta sorkkahoitotapahtuma olisi lehmälle mahdollisimman miellyttävä ilman ylimääräistä stressiä tai kipua, saisi Junnin näemyksen mukaan samanaikaisesti nostaa ilmaan vain kaksi jalkaa: etu- ja takajalan.

Tiivis kansainvälinen ja pohjoismainen sorkka-asiantuntijoiden yhteistyö on Junnille tärkeä kanava tiedon hankkimiseen ja vaihtamiseen. Kansainvälinen kongressi *Lameness in ruminants* järjestetään joka toinen vuosi, viimeksi Münchenissä viime syyskuussa (ja vuonna 2008 Iisalmessa) ja *Nordic Ruminant Lameness Research Network* eli pohjoismainen alan verkosto kokoontuu kerran vuodessa, kokoontumispaikka vaihtelee. Junni osallistuu säännöllisesti alan osajat kokoaviin tapaamisiin, ja matkoilta saamaansa tietoa hän hyödyntää myös koulutuksissa ja luennoilla.

KOULUTUKSELLE TILAUSTA

Oman ongelmansa muodostavat sorkkahoitajien vähyys ja ammatilta puuttuvat pätevyysvaatimukset. Junnin arvion mukaan Suomessa on tällä hetkellä noin 60 päätoimista sorkkahoitajaa, joista alle kolmannes on suorittanut ammattisorkkahoitajan tutkinnon. Lisäksi on yksittäisiä eläinlääkäreitä, jotka tekevät myös sorkkahoittoa. ”Eläinlääkäreiden keskuudessa olisi kuitenkin halua ja tilausta koulutukselle. Hyvä tilanne olisi, jos alueittain eri puolilla Suomea olisi riittävästi sorkkasairauksiin ja sorkkahoitoon perehtyneitä eläinlääkäreitä, jotka pystyvät hoitamaan akuutteja sorkkasairauksia”, Junni sanoo.

Lehmien työterveyslääkäri, Vuoden eläinlääkäri 2018 Reijo Junni sorkkaterveyttä edistämässä pohjanmaalaisella tilalla. Samalla käynnillä käytiin läpi muitakin lehmien terveyteen liittyviä asioita.

Junni puhuu painavasti sorkkahoitajien ammattikoulutuksen puolesta. Hän on itse kouluttanut vuosina 2016–2017 Kannuksessa Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymässä tulevia ammattisorkkahoitajia. ”Sorkkahoitajan ammatti on niin vastuullinen, että sen harjoittamiseen tarvitaan kunnan pohjakoulutus. Se luo hyvät edellytykset menestyksekkääseen työhön.”

Sorkkahoidon mallimaassa Hollannissa kehitetty toiminnallinen sorkkahoito tulisi Junnin mukaan saada standardiksi Suomessakin. Siinä työvaiheet tehdään tietyssä järjestyksessä, ja tavoitteena on ongelmien ennaltaehkäisy ja sorkan hoitaminen terveeseen, tasapainoiseen tilaan.

HYVINVOINTIKORVAUS SORKKAHOIDOSTA – TULEVAISUUDESSA?

Junni on ollut aktiivisesti ajamassa niin kutsuttua sorkkahyvinvointikorvausta, jollainen on käytössä Ruotsissa. Siellä korvauksen edellytyksenä on muun muassa, että sorkkahoidon suorittaa sertifioitu sorkkahoitaja, sorkat hoidetaan säännöllisesti vähintään kaksi kertaa vuodessa ja tietojärjestelmää käytetään dokumentoinnissa. Suomessa vastaava järjestelmä olisi Faban Sorkka-Mobiili.

”Korvauksen käyttöönotto on Maa-seutuvirastossa pohdinnassa vuonna 2021 alkavalle tukikaudelle. Minusta tuella olisi

Sorkkaterveyden painoarvon pitäisi olla suurempi, ajattelee Vuoden eläinlääkäri. Suomessa on noin 300 000 lypsynautaa ja useimmissa kotitalouksissa käytetään maitotaloustuotteita.

myönteinen vaikutus sorkkaterveyteen ja se kannustaisi myös kouluttautumaan. Parhailaan valmistellaan myös uutta eläinsuojelulakia. Toivottavasti siinä otetaan kanta, että tietyn siirtymäajan jälkeen ammattimaista sorkkahoitoa tiloilla saa suorittaa vain ammattisorkkahoitajatutkinnon suorittanut henkilö.”

Terveystuotoeläinlääkäri Junni toteaa: ”On palkitsevaa, kun neuvonta auttaa tilan toimintaa, jolloin eläinten hyvinvointi ja samalla taloudellinen tulos paranevat.” Kuvassa on mukana tilan isäntä Marko Kippo.

REIJO JUNNI

Syntynyt Ruokolahdella vuonna 1956.

Koulutus

Ylioppilas vuonna 1975, Valkeakoski Eläinlääketieteen lisensiaatti 1984, tarkastuseläinlääkäritutkinto 1991, elintarvikehygieenikon tutkinto 1992, tuotantoeläinten terveyden- ja sairaudenhoidon erikoiseläinlääkäri 1994

Jatkuvaa täydennyskouluttautumista kotimaassa ja ulkomailla

Työura

Perhojokilaakson ktt kl, kunnan-eläinlääkäri vuodet 1985–1988
Perhojokilaakson ktt kl, vastaava eläinlääkäri vuodet 1989–1993
Kokkolanseudun tk ky, kunnaneläinlääkäri vuodet 1993–2012
Keski-Pohjanmaan ympäristöterveydenhuollon terveydenhuoltoeläinlääkäri vuodesta 2013–

Elämää

Vaimo, kolme jo aikuista lasta ja neljä lastenlasta
Harrastuksena asuntoautomatkailu

Tulevaisuus: Vuoden eläinlääkäri toivoo näiden edistymistä:

- Sorkkahoitokäsikirjan tekeminen
- Sorkkahoitokoulutuksen kehittäminen
- Valtakunnallinen ohjeistus: Sorkkahoidon hyvät toimintatavat
- Nautojen sorkkaterveyden parantaminen
- Oma väitöskirja

YHTEISTYÖLLÄ TULOSSIIN

Terveydenhuoltoeläinlääkärinä Junni pyrkii hyvään yhteistyöhön tilallisten kanssa. Myös Pro Agrian neuvotia ja alueen sorkkahoitajia hän pitää tärkeänä linkkinä tässä verkostossa.

Lehmien työterveyslääkäriksi itseään kuvaileva Junni löytää arjesta hetkiä, jotka muistuttavat siitä, miksi hän tekee työtään. ”Palkitseva tilanne on, kun neuvonta on johtanut myönteiseen muutokseen tilalla, eläinten hyvinvointi on parantunut ja taloudellinen tuloskin petraantunut.”

Tulevina vuosina Junni aikoo jatkaa vielä leipätyötään terveydenhuoltoeläinlääkärinä. Samalla hän haluaa olla viemässä eteenpäin myös sorkkahoitajakoulutusta. ”Yhtenä tavoitteenani on laatia yksityiskohtainen käsikirja sorkkahoidosta, sorkkasairauksista ja niiden hoidosta sekä aiheeseen liittyviä opetusvideoita.”

Vapaa-aikoinaan Junni hyppää mielellään asuntoauton rattiin ja suuntaa puolisonsa kanssa Euroopan maihin ja Skandinaviaan. Hän toteaa, että opiskelu ja sorkkahoitoon liittyvät asiatkin ovat eräänlainen harrastus.

Oman ammattikunnan antama Vuoden eläinlääkäri 2018 -tunnustus yllätti

Vuoden eläinlääkäri pitää sorkkahoitajan ammattia vastuullisena ja koulutusta ehtona ammatissa toimimiselle. Kuvassa keskellä sorkkahoito-opiskelija Saana Puutio ja oikealla sorkkahoitaja Tapio Korvela.

Junnin täysin. Hänelle palkinto merkitsee erittäin suurta huomionosoitusta. ”Koen tämän eräänlaisena uran huipentumana. Vaimolle sanoin, etten olisi ikinä uskonut. Hän totesi, että minä kyllä tiesin.”

Kirjoittajista Perkkiö on vapaa toimittaja Ylivieskasta ja Parkkari on lehden toimituspäällikkö ja Eläinlääkäriliiton tiedottaja.

TUNNUSTUS JULKISTETTIIN 16. TOUKOKUUTA

Suomen Eläinlääkäriliitto julkisti Vuoden eläinlääkäri 2018 -tunnustuksen Helsingissä Helsingin yliopiston Viikin koetilalla.

Tämä on liiton tunnustus ammattikunnan edustajalle hyvästä työstä eläinten hyvinvoinnin kannalta tärkeässä tehtävässä. Taustalla on maailman eläinlääkäriliiton World Veterinary Day.

Julkistuksen tiedote on luettavissa liiton etusivulla www.sell.fi. Liiton jäsenet ehdottivat palkinnon saajaa ja hallitus päätti asiasta.

Palkitulla on puheenvuoro kollegoilleen Eläinlääkäripäivien avajaisissa 28. marraskuuta.

SORKKATERVEYSTIETOUDEN LÄHTEILLÄ

Uusien lypsykarjapihattojen tarttuvat sorkkasairaudet -artikkeli Suomen Eläinlääkärilehti 9/2012; Minna Kujala, Miia Kontturi ja Reijo Junni.

Tarttuvat sorkkasairaudet 2015 -kuvasto

Tehty Helsingin yliopiston ja Eviran yhteisessä tutkimushankkeessa tarttuvista sorkkasairauksista. Rahoittajat olivat maa- ja metsätalousministeriö ja Valio Oy. Tutkimusryhmä: professori **Timo Soveri**, ELT **Heli Simojoki**, ELT **Minna Kujala**, ELL **Miia Kontturi** ja ELL **Reijo Junni** (Helsingin yliopisto) sekä professori **Sinikka Pelkonen**, ELT **Eija Seuna** ja FT **Erja Malinen** (Evira).

Pohjoismainen Sorkka-atlas – sorkkasairaudet sanoin ja kuvin

Julkaistu elokuussa 2013. Suomesta oppaan laatimiseen ja käännöstyöhön osallistuivat eläinlääkärit **Jouni Niemi**, **Reijo Junni** ja **Minna Kujala** sekä Faba Osuuskunnan **Elina Paakala** ja **Terhi Vahlsten**.

Julkaistu on saatavilla sähköisessä muodossa: www.ett.fi

Kansainvälinen Sorkka-atlas – Icar Claw Health Atlas

Julkaistu kesäkuussa 2015, julkaisija ICAR (The International Committee for Animal Recording).

Tekijöinä ICAR Working Group on Functional Traits (ICAR WGFT) sekä sorkkasairauksien asiantuntijoita eri maista.

Eläinten terveys ETT ry:n sivuille koottu tietopaketti sorkkaterveydestä, sisältää muun muassa linkit edellä mainittuihin kuvastoihin ja Helsingin yliopiston laati-mia ohjeita www.ett.fi, hae sanalla sorkkaterveys